

STORTINGET

Innst. 420 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:255 S (2025–2026)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bent-Joacim Bentzen, Trygve Slagsvold Vedum og Geir Inge Lien om sterkere tiltak for å forebygge og avdekke bruk av narkotika

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at skolehelsetjenesten, psykologer og andre relevante instanser får direkte henvisningsrett til de kommunale rådgivende rusenhetene.
2. Stortinget ber regjeringen foreslå endringer i straffeprosesslovens regler om ransaking, slik at politiet kan sikre digitale bevis ved å undersøke mistenktes mobiltelefon.
3. Stortinget ber regjeringen gjennom forskrift fastsette øvre mengdegrenser for hva som kan anses å være til eget bruk for ulike narkotiske stoffer.
4. Stortinget ber regjeringen i utarbeidelse av forskrift til mengdegrenser fastsette en øvre grense for samtidig befatning med flere narkotiske stoffer, slik at ordinær terskelverdi gjelder for ett stoff og halv terskelverdi for det/de øvrige to stoffene.
5. Stortinget ber regjeringen sikre at politiet kan gjøre undersøkelser med narkotikahund på skoler som ledd i det forebyggende arbeidet.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Justis- og beredskapsminister Astri Aas-Hansen har uttalt seg om forslaget i brev av 23. april 2026. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, June Trengereid Gruer, Erik Hager, Farukh Qureshi og Kristine Løfshus Solli, fra Fremskrittspartiet, Anette Carnarius Elseth, lederen Jon Engen-Helgheim, Finn Krokeide og Stian Storbukås, fra Høyre, Mahmoud Farahmand og Mari Holm Lønseth, fra Senterpartiet, Bent-Joacim Bentzen, fra Miljøpartiet De Grønne, Julie E. Stuestøl, og fra Kristelig Folkeparti, Hans Edvard Askjer, viser til Representantforslag 255 S (2025–2026) fremmet av stortingsrepresentantene Bent-Joacim Bentzen, Trygve Slagsvold Vedum og Geir Inge Lien om sterkere tiltak for å forebygge og avdekke bruk av narkotika.

Komiteen viser til at forslagsstillerne peker på en urovekkende utvikling i narkotikabruk, særlig blant ungdom. Det vises eksempelvis til økende narkotikabeslag nasjonalt, herunder rekordstore beslag av kokain i 2025. Forslagsstillerne viser videre til tall fra Folkehel-

seinstituttet og Ungdata om økt bruk av cannabis og andre narkotiske stoffer blant særlig ungdom og unge voksne.

Komiteen viser også til statsrådets svarbrev, hvor statsråden redegjør for hvordan departementet vurderer forslagsstillernes forslag.

Komiteen besluttet å ikke avholde muntlig eller skriftlig høring i denne saken.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti viser videre til at forslagsstillerne mener denne nevnte utviklingen tilsier behov for en tydeligere politisk respons, med forsterkede tiltak for å begrense tilgang til omsetning av og rekruttering til bruk av narkotika. Det pekes på behov for klare og forskriftsfestede mengdegrenser for narkotika til eget bruk, for å sikre en helhetlig håndheving av regelverket. Forslagsstillerne uttrykker bekymring for at gjeldende regelverk svekker politiets handlingsrom, som kan bidra til mer normalisering av narkotikabruk. De understreker her at politiet må gis tilstrekkelige verktøy for å forebygge og avdekke bruk, også i skolemiljøet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Høyre vil understreke at de fleste barn og unge i Norge ikke bruker narkotika. Samtidig deler disse medlemmer bekymringen for en negativ utvikling i narkotikabruken i samfunnet, særlig blant barn og unge. Dette tilsier en helhetlig og kunnskapsbasert narkotikapolitikk som kombinerer tydelige rammer, målrettet forebygging og tidlig innsats.

Disse medlemmer viser til at det i juni 2025 ble etablert en bred politisk enighet om hovedlinjene i narkotikapolitikken, jf. Innst. 518 L (2024–2025) (regjeringens forebyggings- og behandlingsreform del II). Enigheten slår fast at narkotika er og skal være straffbart, samtidig som politiet skal ha nødvendige og effektive virkemidler og den forebyggende innsatsen overfor barn og unge styrkes. Regjeringen jobber nå kontinuerlig med de regelverksendringer som er nødvendige for at lovvedtaket fra juni 2025 kan tre i kraft. Disse medlemmer viser til at flere av forslagene i representantforslaget allerede er fulgt opp gjennom tidligere stortingsvedtak, pågående regelverksarbeid eller eksisterende hjemler.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet understreker at tidlig avdekking av narkotikabruk blant ungdom er avgjørende for å kunne sette inn riktige tiltak på et tidlig tidspunkt av hensyn til barnets utvikling og framtidige livsmuligheter. Tiltakene må samtidig være forholdsmessige og ivareta rettssikkerhet og hensynet til barn og unges beste.

Disse medlemmer viser videre til at narkotikahandel er en sentral drivkraft i organisert kriminalitet,

og at kampen mot narkotika også er en kamp mot kriminelle nettverk, vold og utnyttelse av sårbare mennesker. En samlet og koordinert innsats fra politi, tolletat og øvrige myndigheter er avgjørende for å svekke den kriminelle økonomien og bidra til økt trygghet i samfunnet.

Disse medlemmer vil avslutningsvis fremheve betydningen av et tillitsbasert og tverrfaglig forebyggende arbeid, der skole, helsevesen kommune og politi samarbeider tett. Forebygging må bidra til trygghet og fellesskap og ikke til stigmatisering av barn og unge som i all hovedsak ikke har befatning med narkotika.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter begrunnelsen og noen av forslagene som er fremmet i representantforslaget. Disse medlemmer viser videre til at Fremskrittspartiet stemte imot «rusreformen» og advarte sterkt mot konsekvensene den ville få.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti understreker at normaliseringen og mangelen på konsekvenser for bruk av narkotika er en svært uheldig samfunnsutvikling. Narkotika er ikke bare forbudt, men genererer i seg selv kriminalitet. Den organiserte kriminaliteten er svært alvorlig for Norge som nasjon og er i stor grad knyttet til gjengkriminalitet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at vi ser «svenske tilstander» i Norge, som har fått vokse frem under fem år med rødgrønt styre.

I tillegg til at politiet må gis nødvendige virkemidler for å bekjempe narkotikakriminalitet, fremhever disse medlemmer behovet for å reelt styrke politi- og justissektoren. Regjeringens prioritering av ressurser til dette er utilstrekkelig. Disse medlemmer viser til at det er lagt inn en betydelig satsing til både styrking av grunnbemanning, tiltak mot ungdoms- og gjengkriminalitet, hurtigspor og påtalemyndighet i Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Miljøpartiet De Grønne, viser til at narkotika skaper store utfordringer i samfunnet. Kjøp og salg av narkotika er en viktig inntektskilde for organiserte kriminelle nettverk. I tillegg gir misbruk av narkotika store utfordringer for den enkelte og deres pårørende. Flertallet vil føre en politikk som sørger for at kriminelle stilles til ansvar, og samtidig sørge for at personer som bruker narkotika, møtes med hjelp og oppfølging. Flertallet viser til at det er anledning til å ransake enkeltpersoner ved skjellig grunn til mistanke om overtredelse av straffbare forhold, men understreker at ransakingen må være

forholdsmessig. Flertallet viser til at Stortingets rusenighet ikke har endret reglene for når ransaking kan gjennomføres. Flertallet viser til at flere av forslagene allerede er til oppfølging etter rusenigheten mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre i Innst. 518 L (2024–2025), avgitt den 3. juni 2025.

Flertallet er opptatt av at barn og unge skal være trygge på skolen, og at skolens område ikke skal være en arena for kriminell virksomhet. Dette inkluderer også kjøp og salg av narkotika. Flertallet er svært bekymret for at for mange opplever kriminalitet på skolen, og at det i for stor grad er narkotikaomsetning på skoler. Flertallet viser til statsrådens svarbrev, hvor det fremgår at det er adgang til å søke etter narkotika på skolen med dagens regelverk der det foreligger mistanke mot enkeltelever om en narkotikaovertrødelse, eller i skolens fellesarealer etter samtykke fra skolen. Flertallet viser til at regjeringen har vurdert å foreslå en hjemmel for bruk av hund til søk på skoleelever uten at det foreligger en mistanke om narkotikaovertrødelse, altså som et forebyggende tiltak. Flertallet har merket seg at regjeringen vanskelig kan se at en slik hjemmel er i tråd med Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) artikkel 8, og videre at slik bruk av narkotikahund vil være et inngrep mot unge som kan medføre risiko for stigmatisering av elever i sårbare situasjoner. Det kan skape et utrygt skolemiljø og svekke tilliten mellom elever og skoleledelse. Flertallet deler regjeringens vurderinger. Flertallet er også opptatt av at personer som bruker narkotika, særlig unge, møtes med hjelp og oppfølging, ikke stigmatisering. Flertallet er opptatt av å styrke det tverrfaglige samarbeidet mellom skole, helsevesen, kommune og politi og deler regjeringens vurdering om at bruk av narkotikahund som et forebyggende kontrolltiltak kan ha negativ innvirkning på det arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Høyre vil også understreke at elever som driver med kriminalitet i tilknytning til skolen, i større grad bør kunne møtes med bortvisning eller andre reaksjoner på dette.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kristelig Folkeparti har over lang tid uttrykt bekymring for en utvikling med manglende håndheving av forbudet mot narkotika overfor personer som ikke har et omfattende rusmiddelmissbruk. Disse medlemmer mener dette har lagt grunnlaget for en mer liberal holdning til narkotika i samfunnet, der bruk av narkotika normaliseres. Disse medlemmer mener vedtakene fra behandlingen av Prop. 112 L (2024–2025), jf. Innst. 518 L (2024–2025), dessverre vil innebære liten endring. Det vil fortsatt være et for snevert handlingsrom for politiet til å avdekke narkotika-

lovbrudd, håndheve lovforbudet og drive et effektivt forebyggende arbeid. Disse medlemmer er bekymret for at dette vil lede til en ytterligere normalisering av narkotika i Norge, der bruk av illegale rusmidler i praksis er nærmest risikofritt for den enkelte. Konsekvensen er at forbudet ikke oppfattes som reelt, hvilket i praksis undergraver norsk lov og politiets samfunnsoppdrag. Det økende omfanget av narkotikabeslag og statistikk over unges bruk av narkotika underbygger denne bekymringen. Disse medlemmer viser til politiets narkotikastatistikk for 2025, hvor det nettopp poengtertes behovet for målrettet forebygging, særlig rettet mot unge og unge voksne for å redusere etterspørselen.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne deler flere av bekymringene til forslagsstillerne bak representantforslaget. Økt rusbruk blant unge er en utfordring som kan ha en rekke negative konsekvenser for den enkelte og for samfunnet. Rusavhengighet kan ødelegge liv og frarøve unge mennesker muligheter og utvikling senere i livet. Omfattende og skadelig rusbruk blant unge er derfor ikke ønskelig, hverken med alkohol eller rusmidler som i dag er ulovlige.

Dette medlem mener imidlertid at løsningene som foreslås i representantforslaget, ikke er riktige for å forebygge misbruk og uhelse hos unge. Skadelig rusbruk er i all hovedsak et helse spørsmål, og ikke en oppgave for politiet, med mindre rusbruken fører til ulovlig atferd som skader andre, som vold, overgrep eller vinningskriminalitet.

Dette medlem viser til at det er bred enighet innenfor fagmiljøer på justis-, helse- og sosialfeltet at stadige negative møter med politi og påføring av straffereaksjoner ved bruk og besittelse av ulovlige rusmidler har negative konsekvenser i form av skam, stigma og utenforskap. Dette medlem viser videre til det alvorlige bakteppet med politiets ulovlige ransakelsespraksis mot mennesker med rusavhengighet, som Riksadvokaten og statssekretær i Justisdepartementet under politisk ledelse av Senterpartiet beklaget offentlig i 2022. Dette medlem ønsker seg ikke en situasjon der økt bruk av politi og straff kan gjøre at færre oppsøker hjelp.

Dette medlem vil påpeke at politiet står i en krevende ressursituasjon, med høy henleggelsesprosent for alvorlige lovbrudd og stort behov for å prioritere, og at tid og ressursbruk fra politiet på rusbrukere kan gi mindre tid og ressurser til etterforskning av bakmenn og organiserte nettverk som selger og innfører ulovlige rusmidler til Norge. Dette medlem mener det er bekymringsfullt at organiserte kriminelle ser ut til å få stadig mer makt og ressurser til å bruke Norge som land for salg og innførsel av økende mengder ulovlige rusmidler. Dette medlem mener at politiets innsats bør rettes mot bakmenn, ikke brukere. Samarbeid med naboland og EU vil her være langt viktigere i årene fremover, da

grensekryssende kriminalitet i økt grad fordrer sterkere grensekryssende samarbeid. Norsk politis samarbeid med naboland, Europol og andre europeiske organer er her sentralt og bør styrkes ytterligere i årene fremover.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Miljøpartiet De Grønne fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen iverksette en prosess for ytterligere å styrke norsk politis samarbeid med europeiske politiorganer for å bekjempe grensekryssende kriminalitet og smugling av ulovlige rusmidler og gå inn for å gjøre norsk politi til et fullverdig medlem av Europol og Eurojust med samme rettigheter og samarbeidsforankring som land som er fullverdig medlem av EU.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne mener kunnskapsbasert og god informasjon om rusmidler er viktig for å forebygge skadelig rusbruk blant unge, og at skolen er en viktig arena for dette. Dette medlem viser til at det har vært en rekke tilfeller med informasjonskampanjer og foredrag på skoler, der informasjonen som ble gitt, baserte seg mer på anekdoter og myter enn på forskningsbasert kunnskap, for eksempel ved foredrag fra Norsk narkotikaforebyggende forening (NNF).

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at undervisning og informasjon som gis om både lovlige og ulovlige rusmidler i skolen og på skolers eiendom, er objektiv og basert på nyeste og beste kunnskap, og at informasjonsmateriell som gis ut fra skolene, er faglig kvalitetssikret.»

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil vise til at Kristelig Folkeparti var, og fremdeles er, en tydelig motstander av innføringen av endringene i straffeloven og legemiddeloven mv. om befatning med mindre mengder narkotika til eget bruk, ofte kalt «rusreformen», vedtatt av stortingsflertallet juni 2025. Etter dette medlem s syn er reformen en fallitterklæring overfor spesielt barn, unge og sårbare personer med rusmiddelproblemer. Statistikken over unges rusbruk har vært alvorlig høy lenge, men under dagens regjering har for eksempel beslagene av marihuana økt med mer enn 30 ganger sammenlignet med i 2021. Narkotikabruken har også tredoblet seg i flere byer, og aldri før har så mange unge brukt kokain.

Dette medlem står derfor fast på at all bruk og besittelse av narkotika bør være forbudt. Forbudet bør kunne håndheves av politi og påtalemyndighet, samtidig som rusmiddelavhengige ikke møtes med straff, men med nødvendig helsehjelp og oppfølging. Dette medlem vil i denne sammenheng vise til at Kristelig

Folkeparti på Stortinget fremmet representantforslag (jf. Dokument 8:71 S (2024–2025)) om å ta i bruk samtlige av rushåndhevingsutvalgets anbefalinger.

Dette medlem vil ikke støtte en utvikling som gir foffeste for legalisering eller normalisering av narkotika. Barn og unge trenger en ruspolitikk som setter grenser, som tør å si nei, og som møter mennesker med både ansvar og hjelp. Liberalisering av ruspolitikken vil sende signal om at bruken ikke er farlig, svekke forebyggingen og gjøre det vanskeligere å gripe inn tidlig.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre politiet nødvendige hjemler til å avdekke og forebygge barn og unges rusbruk.»

Dette medlem viser videre til at mye av den alvorlige økningen i bruk og salg av narkotika også beviselig kan knyttes til økt foffeste og aktivitet med og fra kriminelle miljøer, spesielt i de største byene. Etter dette medlem s syn burde straffetterskelen for den negative sammenhengen mellom narkotikasalg og gjengkriminalitet senkes.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som innfører en minimumstraff for salg av narkotika på seks måneder for medlemmer av kriminelle nettverk.»

Tiltak for å avdekke og håndtere narkotikalovbrudd

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kristelig Folkeparti mener avdekking av bruk av narkotika er avgjørende viktig for muligheten til å kunne intervenere tidlig. Disse medlemmer viser til at de kommunale rådgivende ruseenhetene er ett av få virkemidler for å fange opp en begynnende avhengighet og for å tilby adekvat hjelp, men også som reaksjon ved brudd på narkotikaforbudet. I rushåndhevingsutvalgets rapport refereres det til en utbredt oppfatning blant de innspillene som utvalget mottok, at enhetene har et større potensial enn de får tatt ut i dag, og at de ikke har fungert etter hensikten fordi de har hatt få saker. En årsak som trekkes frem, er at politiet i liten grad avdekker slike narkotikasaker. Disse medlemmer mener de kommunale rådgivende ruseenhetene bør benyttes i større grad i det forebyggende arbeidet, og mener dette vil være helt i tråd med selve intensjonen med en helhetlig forebyggings- og behandlingsreform. Den rådgivende funksjonen bør også inkludere hjelp og støtte til foreldre som har barn med risikoadferd, som i mange tilfeller opplever å stå alene i en vanskelig situasjon.

Disse medlemmer viser til Stortingets Vedtak nr. 961 av 10. juni 2025. Som det framgår av statsrådets

svarbrev til komiteen, er vedtaket enda ikke implementert.

Disse medlemmer mener regjeringen her utvikler unødig sendrekthet. For bedre å fange opp og ivareta barn og ungdom som enten har utviklet, eller står i fare for å utvikle, rusmiddelavhengighet, fremmer disse medlemmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om at skolehelsetjenesten, psykologer og andre relevante instanser får direkte henvisningsrett til de kommunale rådgivende rusenhetene, og sørge for at tilbudet inkluderer hjelp og støtte til foreldre som har barn med risikoadferd.»

Klargjøring av regler om ransaking

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti mener det er helt nødvendig å sette inn forsterkede tiltak for å demme opp for tilgang til og omsetning av narkotika og ikke minst forebygge ytterligere rekruttering av unge til å begynne med narkotika.

Disse medlemmer mener at det også i mindre alvorlige narkotikasaker er et behov for at politiet kan ransake mobiltelefonen til en person som er mistenkt for bruk, erverv eller oppbevaring av narkotika til egen bruk, for å sikre informasjon om narkotikasalg. Rusmiddelutvalget drøftet dette temaet og foreslo en klargjøring av når reglene om «tredjemannsransaking» i straffeprosesslovens kapittel om ransaking i § 192 tredje ledd og § 195 tredje ledd gjelder.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå endringer i straffeprosesslovens regler om ransaking, slik at politiet kan sikre digitale bevis ved å undersøke mistenktes mobiltelefon.»

Disse medlemmer viser til at forebygging er politiets hovedstrategi og skal ligge til grunn for alle oppgavene som politiet skal løse. Disse medlemmer vil understreke at det forebyggende arbeidet er viktig og må skje gjennom et bredt spekter av tiltak der flere instanser må samarbeide. Helt sentralt i dette arbeidet er politiets innsats. Politiet må derfor få flere verktøy og en reell mulighet til å avdekke bruk av illegale rusmidler, også innenfor skoleporten. Alle barn har rett til et trygt skolemiljø uten å bli eksponert for narkotika. Dessverre viser virkeligheten at så ikke er tilfellet ved mange skoler. Både lærere, elever og foresatte erfarer at elever både omsetter, oppbevarer og er påvirket av narkotika i skoletiden og på skolens område. Dette påvirker både elevenes læringsmiljø og de ansattes arbeidsmiljø.

Disse medlemmer mener terskelen for å utføre søk med hund på skoler er for høy, og at politiets adgang til å benytte hund for å forebygge bruk og besittelse av narkotika ved skoler bør gjeninnføres – også for å ivareta de mange som indirekte blir berørt av narkotikalovbrudd. Disse medlemmer merker seg at statsråden i sitt svarbrev til komiteen opplyser at departementet tidligere har vurdert å foreslå en hjemmel for bruk av hund for søk etter narkotika på skoleelever uten at det foreligger en konkret mistanke mot vedkommende, men at dette er vurdert som vanskelig å forene med kravet om at et inngrep må forfølge et legitimt formål og være forholdsmessig. Disse medlemmer oppfatter med dette at også regjeringen anerkjenner at utvidet bruk av narkotikahund ville være et formålstjenlig virkemiddel for å avdekke og forebygge narkotikalovbrudd blant elever. Disse medlemmer mener at hensynet til rettshåndhevelse er et sentralt moment som bør vektles tyngre i forholdsmessighetsvurderingen når det gjelder adgangen til å benytte straffeprosessuelle tvangsmidler.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå lovendringer som sikrer at politiet kan gjøre undersøkelser med narkotikahund på skoler som ledd i det forebyggende arbeidet.»

Mengdegrenser

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kristelig Folkeparti viser til behandlingen av Prop. 112 L (2024–2025) og mener det er behov for å definere klare øvre grenser for hvor store mengder narkotika som skal kunne anses å være til eget bruk, og regulere dette i forskrift med definerte mengdegrenser per narkotisk stoff. Dette vil være i tråd med rushåndhevingsutvalgets tilråding i NOU 2024:12 Håndheving av mindre narkotikaovertrедelser.

Til tross for oppslutning om utvalgets anbefaling i høringsrunden vedtok stortingsflertallet i 2025 at mengdegrenser angitt i forarbeidene isteden skal anses som veiledende. Siden mengdegrensene får rettslig betydning, fastholder disse medlemmer at slike terskelverdier bør fastsettes i forskrift. En forskriftsfesting vil bedre ivareta at lovgivers intensjon blir fulgt opp av påtalemyndigheten og domstolen i håndhevelsen av loven, og sikre en enhetlig behandling av saker. Fastsetting av mengdegrenser for ulike narkotiske stoffer vil være en avveining mellom flere hensyn. For lave mengdegrenser vil føre til at rusavhengige oftere vil møte en følbar straffereaksjon for innehav som reelt sett er til eget bruk. Samtidig er det helt nødvendig å unngå at mengdegrensene settes så høyt at de innebærer spredningsfare og kamuflerer det som i realiteten er omsetning av narkotika. Disse medlemmer fastholder at

mengdegrensene bør fastsettes slik at de understøtter formålet med rusreformen. Ved behandlingen av Prop. 112 L (2024–2025) foreslo derfor Senterpartiet at mengdegrensene for ulike narkotiske stoffer skulle fastsettes i tråd med de mengdegrensene som var omtalt i proposisjonen, med unntak av mengdegrensen for heroin, kokain og amfetamin, som bør settes til 1 gram. Som påpekt i brevet fra statsråden ble det ikke vedtatt en forskriftshjemmel ved behandlingen av Prop. 112 L (2024–2025).

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hjemmel slik at det i forskrift kan fastsettes øvre mengdegrenser for hva som kan anses å være til eget bruk for ulike narkotiske stoffer.»

«Stortinget ber regjeringen i utarbeidelse av forskrift til mengdegrenser fastsette en øvre grense for samtidig befatning med flere narkotiske stoffer, slik at ordinær terskelverdi gjelder for ett stoff og halv terskelverdi for det øvrige stoffet/de øvrige stoffene.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen foreslå endringer i straffeprosesslovens regler om ransaking, slik at politiet kan sikre digitale bevis ved å undersøke mistenktes mobiltelefon.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen foreslå lovendringer som sikrer at politiet kan gjøre undersøkelser med narkotikahund på skoler som ledd i det forebyggende arbeidet.

Forslag fra Senterpartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om at skolehelsetjenesten, psykologer og andre relevante instanser får direkte henvisningsrett til de kommunale rådgivende rusenhetene, og sørge for at tilbudet in-

kluderer hjelp og støtte til foreldre som har barn med risikoadferd.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hjemmel slik at det i forskrift kan fastsettes øvre mengdegrenser for hva som kan anses å være til eget bruk for ulike narkotiske stoffer.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen i utarbeidelse av forskrift til mengdegrenser fastsette en øvre grense for samtidig befatning med flere narkotiske stoffer, slik at ordinær terskelverdi gjelder for ett stoff og halv terskelverdi for det øvrige stoffet/de øvrige stoffene.

Forslag fra Høyre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen iverksette en prosess for ytterligere å styrke norsk politis samarbeid med europeiske politiorganer for å bekjempe grensekryssende kriminalitet og smugling av ulovlige rusmidler og gå inn for å gjøre norsk politi til et fullverdig medlem av Euro-pol og Eurojust med samme rettigheter og samarbeidsforankring som land som er fullverdig medlem av EU.

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen sikre at undervisning og informasjon som gis om både lovlige og ulovlige rusmidler i skolen og på skolers eiendom, er objektiv og basert på nyeste og beste kunnskap, og at informasjonsmaterieell som gis ut fra skolene, er faglig kvalitetssikret.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen sikre politiet nødvendige hjemler til å avdekke og forebygge barn og unges rusbruk.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som innfører en minimumstraff for salg av narkotika på seks måneder for medlemmer av kriminelle nettverk.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:255 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bent-Joacim Bentzen, Trygve Slagsvold Vedum og Geir Inge Lien om sterkere tiltak for å forebygge og avdekke bruk av narkotika – vedtas ikke.

Oslo, i justiskomiteen, den 28. mai 2026

Jon Engen-Helgheim

leder

Hans Edvard Askjer

ordfører

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
26/2116 - JOAN

Dato
23.04.2026

Dokument 8:255 S (2025-2026) Representantforslag om sterkere tiltak for å forebygge og avdekke bruk av narkotika – Uttalelse

Det er viktig å presisere at de fleste ungdommer i Norge ikke bruker narkotika. Samtidig deler jeg forslagsstillernes bekymring for en negativ utvikling i bruken av narkotika i samfunnet, særlig blant barn og unge. Derfor er jeg glad for at et flertall på Stortinget støttet regjeringens forebyggings- og behandlingsreform del II, som ble vedtatt i juni 2025. Gjennom et bredt forlik mellom Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Høyre, med støtte fra Rødt og Miljøpartiet de Grønne, har Stortinget slått fast at narkotika er, og skal være, straffbart. Samtidig ble det vedtatt lovendringer som sikrer at politiet har effektive virkemidler for å håndheve slike lovbrudd. Tidlig avdekking av narkotikabruk hos ungdom er helt sentralt for at samfunnet skal kunne sette i verk tiltak som sikrer barnets utvikling. Regjeringen jobber nå kontinuerlig med de regelverksendringer som er nødvendige for at lovvedtaket fra juni 2025 kan tre i kraft.

Narkotika er den viktigste varen i organisert kriminalitet. Kjøp og salg av narkotika bidrar til vold, utnyttelse av sårbare mennesker og støtte til kriminelle nettverk. Narkotikahandel og organisert kriminalitet utgjør en alvorlig trussel mot det norske samfunnet. Ved å beslaglegge narkotika på grensen, eller innlands, stanser vi kriminaliteten som narkotikamarkedet fører med seg. Vi tar verdier fra de kriminelle nettverkene og sender et signal om at salg av narkotika i Norge ikke er en farbar vei til ulovlig profitt. Regjeringen prioriterer å bekjempe kriminelle nettverk, og å strupe den kriminelle økonomien. Det krever en bred og koordinert innsats fra en rekke etater, og politiet og tolletaten står i fremste linje i dette arbeidet.

Regjeringen har styrket det internasjonale samarbeidet, og norsk politi har etablert gode samarbeidsstrukturer med svensk og europeisk politi. Regjeringen satser på styrket

kapasitet, kompetanse og teknologi i politi og straffesakssporet. Dette sikrer oversikt over nettverkene og gir grunnlag for narkotikabeslag, inndragning av profitt fra narkotikasalg og illeggelse av strafferaskjoner.

Budsjettsatsingen på bekjempelsen av kriminelle nettverk har satt politiet bedre i stand til å bekjempe organisert kriminalitet og kriminelle nettverk, og politiet beskriver den økte satsningen som en «game changer». Politiet rapporterer nå om resultater av satsingen. Det siste året har saker rettet mot kriminelle nettverk resultert i samlet straff på nærmere 200 fengselsår og inndragning av over 60 MNOK. Avdekking og beslag av større mengder narkotika er sentralt i de fleste av disse sakene.

Jeg kommenterer i det følgende de enkelte forslagene som er fremsatt av representantene. Det er innhentet merknader fra helse- og omsorgsministeren til forslag 1.

Forslag 1: Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at skolehelsetjenesten, psykologer og andre relevante instanser får direkte henvisningsrett til de kommunale rådgivende rusenhetene.

Jeg viser til at det under Stortingets behandling av Prop. 112 L (2024–2025) *Endringer i straffeloven og legemiddeloven mv. (befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk)* ble fattet følgende vedtak (nr. 961 av 10. juni 2025):

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovendringer slik at relevante offentlige etater har hjemmel til henvisning til frivillig oppmøte hos rådgivende enhet for russaker, og at rådgivende enhet har ansvar for å møte personer som er henvist av slike etater».

Dette vedtaket synes i all hovedsak å være dekkende for forslaget som forslagsstillerne nå har fremmet. Vedtaket er under behandling i Helse- og omsorgsdepartementet og helse- og omsorgsministeren vil svare ut dette overfor Stortinget på egnet vis.

Jeg vil samtidig understreke at det etter helse- og omsorgstjenesteloven ikke er noe krav om en henvisning for å kunne benytte kommunal rådgivende enhet for russaker eller andre kommunale helse- og omsorgstjenester. Kommunene står fritt til å organisere rådgivende enhet for russaker slik det er mest formålstjenlig etter lokale behov. Det er altså ingenting i veien for at kommunene kan benytte enhetene på den måten stortingsrepresentantene foreslår.

Det vises i den sammenheng også til at Helsedirektoratet i 2025, i forbindelse med oppfølging av Meld. St. 5 (2024–2025) *Trygghet, fellesskap og verdighet, Forebyggings- og behandlingsreformen for rusfeltet Del I – en ny politikk for forebygging, skadereduksjon og behandling*, fikk i oppdrag å utarbeide veiledende materiell for de rådgivende enhetene for russaker, samt opplegg for støtte til kommunene. Formålet er å legge til rette for at rådgivende enhet for russaker kan ha en funksjon i det forebyggende arbeidet, som kontaktpunkt eller samhandlingsaktør for andre relevante sektorer og aktører, herunder skolen, konfliktrådene og kriminalomsorgen, politi og pårørende.

Helsedirektoratet har levert utkast til nytt veiledende materiell, som er under vurdering i Helse- og omsorgsdepartementet. Det videre utviklingsarbeidet må imidlertid gjenspeile kommende regelverksendringer som følge av Stortingets vedtak ved behandlingen av Prop. 112 L (2024–2025).

Forslag 2: Stortinget ber regjeringen foreslå endringer i straffeprosesslovens regler om ransaking, slik at politiet kan sikre digitale bevis ved å undersøke mistenktes mobiltelefon.

Straffeprosessloven § 192 første ledd gir i dag hjemmel til å ransake hos den som med skjellig grunn mistenkes for en handling som etter loven kan medføre fengselsstraff. Bestemmelsen gir i utgangspunktet hjemmel for ransaking av mobiltelefonen til en person som er mistenkt for overtredelse av narkotikabestemmelsene i legemiddeloven eller straffeloven. Det må imidlertid foreligge et relevant formål med ransakingen, noe som blant annet innebærer at ransaking av mobiltelefon ikke uten videre kan gjennomføres overfor en bruker av narkotika eller en narkotikakjøper, utelukkende med det formål å skaffe bevis mot en narkotikasælger. I slike tilfeller kan det imidlertid være aktuelt med ransaking overfor narkotikakjøperen etter reglene om tredjemannsransaking i § 192 tredje ledd. Det er likevel også i alle tilfeller et vilkår for ransaking at dette ikke er et uforholdsmessig inngrep, jf. straffeprosessloven § 170 a. Forholdsmessigheten må vurderes konkret i den enkelte sak. Jeg viser i denne sammenheng til riksadvokatens brev 9. april 2021 med direktiver om ransaking i mindre narkotikasaker, og omtalen av disse direktivene i NOU 2024: 12 *Håndheving av mindre narkotikaovertrедelser* punkt 13.1.3. Stortingets lovvedtak fra juni 2025 påvirker ikke adgangen til ransaking i mindre narkotikasaker.

Forslag 3: Stortinget ber regjeringen gjennom forskrift fastsette øvre mengdegrensener for hva som kan anses å være til eget bruk for ulike narkotiske stoffer.

Forslag 4: Stortinget ber regjeringen i utarbeidelse av forskrift til mengdegrensener fastsette en øvre grense for samtidig befatning med flere narkotiske stoffer, slik at ordinær terskelverdi gjelder for ett stoff og halv terskelverdi for det/de øvrige to stoffene.

Forslag 3 og 4 kommenteres samlet.

Jeg er enig med forslagsstillerne i at det er hensiktsmessig med veiledende mengdegrensener som angir den øvre grensen for hvor mye narkotisk stoff som skal kunne anses å være til egen bruk etter legemiddeloven § 31 andre ledd slik den vil lyde etter ikrafttredelsen av lov 20. juni 2025 nr. 83. Derfor er jeg også tilfreds med at slike mengdegrensener er angitt i forarbeidene til lovendringen, se Prop. 112 L (2024-2025) punkt 4.6.3 og Innst. 518 L (2024-2025) side 6.

Forslagsstillerne har rett i at det i NOU 2024: 12 ble foreslått å regulere mengdegrensene i en egen forskrift. Departementet fulgte ikke opp dette forslaget, men valgte som nevnt å gi uttalelser om mengdegrensener i forarbeidene. I Prop. 112 L (2024-2025) punkt 4.6.3 er dette begrunnet med at det er noen betenkeligheter med en slik forskriftsregulering. Departementet viser til at mengdegrensene har avgjørende betydning for virkeområdet for straffebestemmelsene i legemiddeloven og straffeloven § 231, og at en forskriftsregulering vil innebære at virkeområdet for disse

straffebestemmelsene kan endres uten lovbehandling. Departementet uttaler videre at det er ønskelig med en forutsigbar rettstilstand, og at dette best ivaretas gjennom en regulering av mengdegrensene i forarbeidene. Departementet viser også til at et behov for endringer eller fleksibilitet i mengdegrensene best ivaretas gjennom utvikling i rettspraksis. Jeg mener at disse vurderingene, som ligger til grunn for lovvedtaket 20. juni 2025, fortsatt står seg.

Når det gjelder befatning med flere narkotiske stoffer samtidig, er det i Prop. 112 L (2024-2025) punkt 4.7.3 uttalt fra departementet at den nye straffebestemmelsen i legemiddeloven om befatning med mindre mengder narkotika skal gjelde for befatning med inntil tre stoffer samtidig, og at full mengdegrense skal gjelde for alle de tre stoffene. Departementet fravek her forslaget i NOU 2024: 12, hvor det ble foreslått at full mengdegrense skal gjelde for ett stoff, mens det skal gjelde halv mengdegrense for det andre og tredje stoffet. Etter departementets syn ville en reduksjon av mengdegrensen for det andre og tredje stoffet komplisere regelverket både for brukerne og for politiets førstelinje. Samtidig peker departementet på at behovet for en slik regel reduseres når mengdegrensene etter Prop. 112 L (2024-2025) reduseres betydelig sammenlignet med gjeldende rettspraksis, og til dels også reduseres i forhold til forslagene til mengdegrenser i NOU 2024: 12. Jeg er enig i de vurderingene som her er gjort.

Jeg nevner for øvrig at det i lovvedtaket 20. juni 2025 ikke ble vedtatt noen hjemmel for å fastsette mengdegrenser i forskrift. Det er av den grunn heller ikke mulig for regjeringen, uten en lovendring, å fastsette en slik forskrift som forslagsstillerne foreslår.

Forslag 5: Stortinget ber regjeringen sikre at politiet kan gjøre undersøkelser med narkotikahund på skoler som ledd i det forebyggende arbeidet.

Bruk, oppbevaring og omsetning av narkotika i skoletiden og på skolens område er straffbart, akkurat som i resten av samfunnet, og jeg er enig med representanten i at alle barn har rett til et trygt skolemiljø uten å bli eksponert for narkotika.

Søk etter narkotika rettet mot enkeltelever og deres eiendeler er et inngrep etter legalitetsprinsippet i Grunnloven § 113 og i den enkeltes privatliv etter Grunnloven § 102 og Den europeiske menneskerettighetskonvensjon artikkel 8.

Et slikt inngrep krever tilstrekkelig hjemmel. Hjemmel til ransaking finnes i straffeprosessloven dersom det foreligger konkret mistanke mot enkeltelever om en narkotikaovertrødelse. Uten konkret mistanke kan det etter samtykke fra skolen søkes etter narkotika i skolens fellesarealer, men slik at elever eller deres eiendeler ikke risikerer å bli gjenstand for søket.

Departementet har tidligere vurdert å foreslå en hjemmel for bruk av hund til søk på skolelever uten at det foreligger mistanke om bruk eller besittelse av narkotika, altså som et rent forebyggende tiltak. Etter departementets vurdering er en slik hjemmel vanskelig å forene med de rammene som trekkes opp av Den europeiske menneskerettighetskonvensjon artikkel 8, som stiller krav om at et inngrep må forfølge et legitimt formål og være forholdsmessig.

I denne vurderingen mottok departementet innspill fra skole- og helsemyndigheter som pekte på flere mothensyn. Bruk av narkotikahund innebærer et inngrep overfor unge mennesker, hvor det store flertallet ikke har noen befatning med narkotika. Tiltaket kan medføre risiko for stigmatisering av elever i sårbare situasjoner. Det ble også uttrykt bekymring for at uanmeldte kontroller kan skape utrygghet i skolemiljøet og svekke tilliten mellom elever og skoleledelse. Videre ble det fremhevet at et slikt kontrolltiltak kan komme i konflikt med den etablerte forebyggende innsatsen mot narkotika i skolen. Denne innsatsen bygger på tverrfaglig samarbeid mellom skole, helse, kommune og politi, og bruk av narkotikahund som kontrolltiltak kan ha en negativ innvirkning på dette arbeidet.

Jeg mener politiet har de nødvendige kontrollhjemler for søk etter narkotika på skolens område. Men det ligger et forbedringspotensial i det tverretatlige forebyggende arbeidet. Her har regjeringen iverksatt utrulling av en-til-en samarbeidet i flere av landets kommuner. Dette er målrettet forebyggende innsats mot unge som er i faresonen for å begå eller bli rekruttert til straffbare handlinger. Fremover må denne innsatsen utvides til flere kommuner og videreutvikles. I denne sammenhengen vil jeg også vise til ekspertgruppen som Justis- og beredskapsdepartementet har satt ned og som skal levere sin utredning i juni 2026. De skal vurdere og foreslå konkrete tiltak som kan gi bedre tverretatlig samarbeid og informasjonsdeling blant annet når det gjelder barne- og ungdomskriminalitet, herunder regelendringer som utvider adgangen til å dele taushetsbelagte opplysninger mellom de involverte etater.

Med hilsen

Astri Aas-Hansen

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur